



Marie  
Janíčková

# Zelezný klíč

KIO KAN



edice  
*KIO* *KAN*

Copyright © Marie Janíčková, 2021

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít  
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného  
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací  
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Marie Janíčková, 2021

Redakční úprava Otilie Grezlová

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2021

[shop@alpress.cz](mailto:shop@alpress.cz)

Vydání první

ISBN 978-80-7633-634-6

*Věnováno jedovnickým ochotníkům*

---

## Historie

Háta se vracela podél potoka domů. Přestože byla noc, šla jistě. Magický úplněk osvětlil celé Rakovecké údolí. Nesla v plachtě vzácné byliny, měsíční rostliny, jejichž účinek závisí na sběru za úplňku.

Dnes vykopala kořen babího hněvu na vyrážku a otoky. Nejen kořen, celý keř je užitečný. Mladé výhonky se nasolí a slouží jako potravina, odvar z květů se použije k barvení vlny. Už ani nespočítá, kolik let takto chodí sbírat byliny, stejně jako všechny generace žen její rodiny. Tajemné umění přecházelo z matek na dcery, ona už nemá komu je předat, jen synové jí zůstali. Dcera nedožila dospělosti, tenkrát její léčitelské umění nebylo nic platné. Truchlila, ale neza-  
hořkla, pokoru v sobě člověk musí mít.

I o muže přišla, už je to dávno, zavalil ho kus skály v neda-  
lekém lomu, odkud osadníci dobývali stavební materiál. Byl potomkem zakladatele osady, zdědil jeho jméno i rychtář-  
ský úřad. Dneska ho po něm zastává prvorozený syn. Ještě jí někdy přichází do snů, líbivý statný chlap. Ty kudrnaté vlasy mu záviděly i ženské, však její mladší, Merhlin, je celý táta. I to jméno po něm má.

Ta osada je ukrytá v Rakoveckém údolí už sto padesát let. Když v době kolonizace Dražanské vrchoviny dávný zakla-  
datel, lokátor Merhlin, přivedl odněkud z Dolní Lávy první osadníky, bylo celé údolí zarostlé lesem. S nepředstavitel-  
ným úsilím dávní předkové vymýtili les a postavili první domy. Člověk vyrval přírodě kousek místa pro sebe. A dal tomu místu jméno. Merhlinschlag – Merhlinova mýtina.

Ale příroda se nechtěla nechat pokořit a ukázala svoji ničivou sílu. Řádění živlů, přívalové deště, povodně, které pod silným nánosem písku a hlíny ze svahů pohřbily většinu usedlostí... Lidé se nevzdávali. Na původní skromnou zástavbu navázaly nové, mohutnější srubové domy, dokonce i statek a kovárna. Háta znala z vyprávění předků tyto staré příběhy a děkovala v duchu přírodě, že je nakonec přijala a poskytla jim přístřeší a obživu. Vždyť dnes čítá osada devatenáct usedlostí a skoro stovku obyvatel.

V měsíčním světle měla údolí jako na dlani. Stavení kopírují potok Rakovec po obou jeho březích. Přehlédla unavenými očima velké srubové domy na kamenných základech, mlaty, stodoly, sýpky i lehké dřevěné přístřešky. Její domov. Bezpečí.

Tiše přešla kolem Jakubova statku, největšího v osadě, ani jejich rychta není tak honosná. Spousta dobytka, několik koní a čtyřkolový vůz. Hospodář Jakub je po rychtáři nejbohatší z osadníků. Radost a štěstí se mu ale vyhýbalo. Dvě ženy už pochoval, ani děti nemá. Přece jen bohatství není všechno. Ale snad se to změní. Od jara má jeho statek novou paní. Mladička Eliška ráda vyměnila život v nejmenším ubohém stavení, kde se jich tísnilo sedm v jedné jizbě, za nejbohatší usedlost v osadě. Tak velikou jizbu nikdo nemá, dvě pece, sporák i udírna, síň, dlážděný dvůr, prostorné komory, plná spižírna. Pod přístřeškem hluboká obilní jáma, tam vydrží zrno i několik let, aniž ztratí klíčivost. Stáje a ohrada plná dobytka, stodola s mlatem. Tolik bohatství. A že je hospodář starší než její otec? Že jsou jí nepříjemné jeho dotyky, jeho dech? Za všechno se přece platí.

Háta se u rychty zastavila a rozhlédla se. Osada spí. Dávno už má jiné jméno. České jméno. Jak také jinak, česky se hovořilo na hradě Holštejně, v městečku Jedovnice i v okolních vesnicích. Háta si v duchu přeříkala některá jejich jména: Rudice, Šošůvka, Ostrov, Studnice, Bukovinka,

Hartmanice, Račice... A když znovu pohledem pohladila svoji osadu, zašeptala: „Bystřec, Bystřec, Bystřec.“ V tom jménu tuší zurčící bystré prameny a věří, že je v něm zakletá jejich energie a síla. V osadě je naštěstí vody dost. Přitéká z okolních kopců a je jí tolik, že se musí odvádět z lidských příbytků pomocí kanálků a trativodů. Háta má k vodě velkou úctu. Voda je život. Ne ta stojatá ze studny u Jakubova statku, té nevěří, že studny nikdy vodu nenabere. Na rychtě mají svoji studánku, kde se přitékající voda filtruje přes kamení a písek. V Bystřeci je voda živá, přináší do osady čerstvou sílu přírody a všechno špatné odplaví.

Stál u kovadliny a kladivem bušil do rozžhavené železné podkovy. Jeho tělo se lesklo potem, vyrýsované svaly jako by měly explodovat. Tmavé kudrnaté vlasy mu padaly na svalnatá ramena, kožená páska mu je marně přidržovala na čele. Každou chvíli pohodil hlavou, aby dostal z očí neposlušné prameny. Vypadal jako mladý bůh, tady vládne ohni, tvaruje železo silou a myšlenkou, s každým úderem ze sebe vyplavuje energii, s každým úderem do něj nová síla proudí.

Řemeslu se naučil u svého strýce Martina, jedovnického kováře. Nadání mladého chlapce Martina překvapilo. Brzy zjistil, že už ho nemá co naučit, a pomohl mu v Bystřeci zařídit vlastní kovárnu.

Jako by nepatřil do své doby, mívá zvláštní touhy, neklid. Ženské něžnosti ho ukotví, ale jen na chvíli. Víc pomůže tvůrčí práce, ve svalnatém obrovi dřímá duše umělce. Vyrábí hlavně věci denní potřeby, zemědělské nástroje důležité k obživě. Ale umí i něco víc. Krása je zakletá v jeho silných rukách, pod nimi vznikají nádherné artefakty ze železa. Při tvůrčí práci je klidný a šťastný, s každým novým uměleckým dílem je sám sebou. *Ted' jsem to já, v tuto chvíli.*

Na kamenné zdi kovárny visí na skobách několik klíčů. Jsou zvláštní, jiné než ty, které si u něj objednávají hospodáři. Sýpku ani komoru by neodemkly.

Tyto klíče s překvapivě ušlechtilými liniemi odemykají ženská srdce. Klíč od Merhlina, to je pocta a ocenění, důkaz půvabu a ženskosti. Majitelky si je s pýchou chrání. Klíč plný vděčnosti a vzpomínek, *děkuji a nezapomeň, lásko*, s novou milenkou nový klíč, pro každou originál, neboť každá je originál.

Jako dnes v noci Markéta, divoká, požívačná, radostná při práci i při milování, než se tajně, pod pláštěm tmy, vrátila zpátky do své chalupy. Děti se nevzbudí a její muž spí jako špalek, o to se postarala.

„Zaskočila jsem navečer k tvé matce,“ šeptala Merhlinovi uprostřed noci. „Oldřich je sice takový ospalý medvěd, ale pro jistotu, víš?“ Merhlina to pobavilo. Matka jí určitě zase poradila nějakou bylinku pro Oldřichův tvrdý spánek. Vzpomněl si na Háta a musel se usmát. Má ji rád, je jeho jistota už jen tím, že existuje. Dokud máš mámu, svět je v pořádku.

Háta ještě v noci připravila byliny k dalšímu zpracování a vychutnávala si chvilku ranního lenošení před rychtou. Její syn rychtář Brun po smrti své ženy vděčně přijímá matčinu péči a Háta to dělá ráda, má ještě síly dost. Na syny je pyšná. I Merhlin jí dělá radost, šikovný kovář, v osadě si ho váží, i v okolí. Sám jedovnický rychtář si jej kolikrát povolal. Dělá poctivou práci, ale jen kdyby si našel ženu a usadil se. Ta jeho nestálost ji zlobí. Ráda by měla pomocnici. A vnoučata.

Seděla na dřevěné lavičce, mhouřila oči v ranním slunci a spokojeně se usmívala. Její rodina je v osadě vážená, i ji, bylinkářku, chovají sousedé v úctě, však už jim mockrát pomohla. V nemocech se vyzná, dětem na svět pomůže,



pořád v jednom kole. Potřebují ji všichni, dokonce na hrad Holštejn ji párkrát povolali.

Holštejn. Úsměv jí zmizel z tváře, stará vina se ozvala. Už je to dávno, sedmnáct let to bude v létě, poslala pro ni paní Barbora k porodu služky. Bylo neobvyklé, že by se paní zajímala o obyčejnou služku v těžké hodině, ale říkalo se, že dítě je pánovo. Nepátrala po ničem, šla, když ji zavolali. Dodnes jí to mučí, ví, že neudělala, co mohla. Sotva dospělá, vyděšená rodička tam ležela v potu a krvi, už ani mluvit nemohla, jen očima prosila, život z ní unikal s krví, kterou by Háta uměla, ale nesměla zastavit. Smrt při porodu nevzbudí žádné podezření, to paní z Holštejna dobře věděla. Říkaly pak ženské v podhradí, že tělo nechala svrhnout do Lidomorny, Bože, odpusť.

Pěkné děvčátko se narodilo, hned se mělo čile k životu, dítě se paní neodvážila zahubit. Pan Vok se o dívenku zajímal, vychoval ji jako vlastní, však z ní vyrostla krasavice. Panna Kateřina z Holštejna. Hradní pán se v ní jen vidí, ačkoliv se paní z toho může pominout. Když je Vok mimo hrad, dělá prý děvčeti ze života peklo. Ale jaképak peklo, když někdo žije na bohatém hradě. Háta mávla rukou, odháněla výčitky.

Přestože už noc pokročila, zavítal k Hátě host. Eliška ze statku si přišla pro lektvar. Chtěla by počít, ale od Jakuba se nejspíš dítěte nedočká. Do bohaté usedlosti spěchala, člověk se nediví, vyrostla v nouzi. Starého si vzala, ale po mladém kováři kouká tak jako všechny.

Málokdy za ní ženské přijdou, aby jim pomohla k dítěti, osada je pozeňnaná, ženské jsou plodné a chlapi plní síly. Ale občas přece některá nešťastná poprosí o pomoc. A Háta pomůže. Má své osvědčené postupy, léty prověřené, ne nadarmo je nejváženější obyvatelkou osady hned po rychtáři.

Než přistoupí k léčbě, musí zjistit, jestli není žena neplodná. Zaručený bezbolestný test to ukáže. Hrst ječmene musí žena vložit do své vlastní moči, a když do deseti dnů vyklíčí, je plodnost potvrzena.

Eliška přinesla Hátě výslužku a pyšně ukázala v dlani naklícený ječmen, vidíš, jsem zdravá. Nad touto dívkou Háta drží ochrannou ruku. Ví, jaké kruté zacházení si musela jako dítě vytrpět od nevlastního otce, omezeného násilníka, kterého se všichni báli. Jedině rychtář na něj platil. Háta brávala Elišku často s sebou na výpravy za bylinami, tiché a mlčenlivé děvče se rychle učilo. Bylo v něm však cosi temného, zajímaly je hlavně jedovaté byliny. S těmi se musí velmi opatrně, ale pomáhají. Zvala si ji na pomoc i do obchodu, který patřil k rychtě, možná mě jednou zastoupí, myslela si, ale co se Eliška dostala na statek k Jakubovi, neměla už zájem a nejspíš ani čas.

„Tu máš, děvče, dávej mu to večer pít.“

Eliška vzala byliny a usedavě se rozplakala: „Háto, zůstanu marná, to je můj trest. To mám za svou pýchu. Do lepšího jsem chtěla. Ale já už nechtěla mít hlad a mám ráda pěkné šaty.“

„To není žádný hřích. Neplač, výčitkami se trestáš. Ty sama si musíš odpustit. To za tebe neudělá ani Bůh.“

Ale Háta sama nejlíp věděla, že odpustit sám sobě je to nejtěžší. Sklonila se k plačící Elišce a trochu drsně jí zamumlala do ucha: „Ženská, když chce dítě, tak si je prostě opatří.“

Eliška rozpačitě položila Hátě na stůl něco ze zásob své bohaté spíže. Dosud si nemohla zvyknout na to, že si může dovolit někomu darovat jídlo.

Loudala se k domovu a v hlavě už jí zrálo rozhodnutí. Zrodila se představa, při které jí slastně zatrnulo. Je to přece tak jednoduché. Zastavila, nadechla se, pak náhle změnila směr, přidala do kroku a vzala to oklikou kolem kovárny.

Po osadě běhá hned několik kudrnatých tmavookých dětí, jejichž otcové jako jediní v nich vidí svoje rysy. I Zuzana má krásnou holčičku s tmavými kučerami, takovou by si Eliška také přála.

Rozespalý Merhlin vyšel před kovárnu a překvapeně mžoural na noční návštěvnici. Eliška se zdržela jen chvílku, rychle mu pošeptala, co po něm chce, a plna studu se rozběhla k domovu. Cestou hodila byliny pro Jakuba do trávy. Vítr si je vzal a rozfoukal po louce, nepotřebné, bezcenné.

Merhlinovi vyčítali nezodpovědnost a divokost, ale zlobit se na něj dlouho neuměli. Jeho úsměv a srdce na dlani odzbrojily každého. Muži oceňovali jeho práci a ženy, ty ho milovaly. Pro jeho fyzickou přitažlivost. Pro jeho lichotivá slova. Pro jeho obdivné pohledy. V jeho blízkosti se každá cítila výjimečná. A on toho uměl využít. Byly přející a měly rády chlapské objetí. A urostlý kovář byl ztělesněním mužnosti. Choval k nim něžné sympatie, užil si jejich milou přítulnost, ale hlavně ocenil to, že se ještě před svítáním, pokorně a snad i poněkud provinile, vracely domů ke svým mužům. Mladé nezkušené ho nezajímaly, tušil, že by ho chtěly k sobě připoutat, a on se ve své svobodě cítil tak dobře.

Markéta, žena Oldřichova, byla vášnivá a v milostném umění vynalézavá, škoda, že Oldřich včera přišel z šenku dřív. To byla noc! Toho křiku! Křičel nejen podvedený Oldřich, křičela i Markéta. Dva muži ji k tomu přiměli. Jeden v kovárně na ovčí kůži a druhý před jejich chalupou u stodoly, když jí, vracející se od milého, vyhrnul suknicí a s bezmocnou zuřivostí ji seřezal potěhem.

Ten první její hlasité milostné projevy dusil v chlapské dlani, *nekřič, má pěkná, prozradíš nás*. Ten druhý ale nechal její bolestné výkřiky rozeznít po celém údolí, *jen křič, frejírko, zasloužíš si to!* Osada se probudila a naplnila

emocemi. Chlapským pohrdáním s hříšnou touhou a ženským soucitem s trochou té nepřející závisti. Markéta bude teď na Oldřicha milá, přepadly ji výčitky a také nově probuzená touha, která ji při té bolestné exekuci samotnou překvapila. A pokud se narodí malý Oldřich, ten velký se o něj jistě s láskou postará, i když si možná někdy bude říkat, že ty kudrny nejsou v jeho rodině tak úplně běžným jevem. To není důležité. Každé zdravé dítě v osadě je dar a požehnání.

A Osud se jen pousmál. Měl s jejich osadou jiné plány.

Merhlin se nemusel obávat pomsty ze strany podváděných mužů, kováře každý potřeboval a netroufl by si ho zneprátenit. *Nakonec, kdo si nedokáže ženskou uhlídat, ten si ty parohy snad i zaslouží.* Sice Markétu v duchu politoval, ale už se těšil na noční návštěvu Elišky, která se mu včera stydlivě, ale se slibným úsměvem sama nabídla. Neodmítl, nesmí přece ženu urazit, a nakonec ho to ani nenapadlo, Eliščiny puvaby jitřily už dlouho jeho představitost.

Eliška svému Jakubovi přece jen dala vypít před spaním odvar z bylin. Ale nebyly to ty, co mu měly obnovit mužnou sílu. Tyhle ho naopak měly tvrdě uspat. Sama je natrhala, už z dřívějšíka od Háty věděla, která bylinka umí přivodit hluboký spánek.

Merhlin už ji netrpělivě čekal, ztratila se v jeho objetí a on v ní, ani nevěděla, jak se nad ránem dostala domů. Klíč od Merhlina, tu vzácnou trofej, si ukryla do rukávu a do rána ho na lůžku držela v dlani. Občas zvedla štíhlou paži a nechala na něj dopadat měsíční světlo pronikající malým okénkem. Výčitky si nepřipouštěla, je mladá a chce od života všechno. Zrak jí sklouzl na spícího starce vedle sebe. Nebyl na něj hezký pohled, přesto si ho prohlížela se zvláštním dojetím. Je mu vděčná, díky němu žije v blahobytu, je na ni hodný a má ho ráda. Nerozumí svým pocitům, ani se nesnaží porozumět. Žije tady a teď. A snad se na ni konečně usmálo štěstí.

Ani kovář už po jejím odchodu neusnul. Promilovaná noc ho neunavila, kupodivu cítil novou energii. Vstal ze zvané-ného lůžka a roztopil výheň v kovárně. Svítání ho zastihlo při plné práci. Ještě v zajetí kouzla dnešní noci myslí na Elišku, jak překvapila milostnými praktikami, kde se to asi naučila? Doma těžko, starému Jakobovi už na lásku síly nestačí. Má nejbohatší usedlost, ale ženu si přesto neudrží.

Nezvyklý hluk ho probral z myšlenek. Dnes se odvádějí dávky na hrad Holštejn. Jeho bratr rychtář Brun svolává sousedy. Velká část, co už byla dříve shromážděna na rychtě, je naložena na voze a nyní zbývá ještě vybrat od osadníků zbytek.

Merhlin měl bratra rád, obdivoval jeho moudrost a klid. Jak byli ale rozdílní! Brun se stal rychtářem podle dědic-kého práva, ale popravdě nebylo v osadě muže, který by se na ten úřad hodil líp. Spravedlivý a vždycky ochotný pomoci radou i činem. A jaké pivo na rychtě vařil! Však se tam sou- sedé rádi scházeli po práci k odpočinku. Jak mu Brun svěřil, aspoň má osadu pod kontrolou, v šenku na rychtě se u piva semlelo všechno, co se kde šustlo.

Rychtář žil sám, před pár lety přišel o mladou ženu. Těšili se na první dítě, ale nechala ho tu samotného, synka si vzala s sebou. Těžko mu bylo, ale na smutek není kdy, musí se postarat o své lidi, o plné sýpky, žít se musí dál.

Nyní stál před rychtou a pohledem sledoval osadníky, řadící se ukázněně do fronty, která pomalu postupovala. Jeden po druhém pod jeho dohledem odevzdávali dávky pro hradní šlechtu. Každý podle svých možností. Selata, drůbež, obilí, vajíčka. Osadníci se neradi vzdávali svých výtobytků, ale nereptali, je to nařízení vrchnosti, revoluční myšlenky v jejich hlavách ještě neuzrály.

Neposedné děti běhaly kolem a pokoušely se také *ode- vzdávat dávky* v podobě klacíků, dokonce i ptačích mrtvolek. Rychtář je rozehnal rázným gestem a zvučným barytonem.

Odběhly rychle, bály se ho, byl autoritou pro celou osadu. Za chvíli už se jejich veselé hlásky ozývaly od potoka.

Rychtář se zahleděl na starého shrbeného Chluma, jde s prázdnýma rukama, jeho dva synové nesou na silných ramenou pytle ječmene. Za nimi hlouček rozesmátých mladých žen. Se zalíbením si prohlížel jejich půvabné křivky, pěkné jsou, ale až moc hlučné. Jejich smích mu bolestně připomněl milovanou Bělinu. Zahnal smutné vzpomínky, teď musí dohlédnout na odvod dávek a sám zajistit jejich dopravu na Holštejn. Na to rychtář dbal. Dokud budou plnit své povinnosti vůči hradu, nechá je obávaný hradní pán na pokoji. Pan Vok byl věrný své pověsti loupeživého rytíře, ale na svůj lid zbytečně zlý nebýval. Není třeba mu dát příležitost, aby ukázal svoji krutou tvář. Lidomorna, obávaná sluj přímo pod hradem, už schlamstla ve své strašlivé tlamě bezpočet nešťastníků, kteří se pánovi nebo paní protivili.

Při pomýšlení na Lidomornu mu vyvstal pot na čele. Jak málo stačí k tomu, aby tam skončil i on! Zasmušilým pohledem přelétl své osadníky. Kdyby tak věděli! Nevědí. Na své tajemství je sám.

Brun zatřásl hlavou, až se mu prameny prošedivělých vlasů rozletěly kolem obličeje. *Soustrěd' se, chlape.* Vykročil pár kroků dopředu a pobízel:

„Tak pojdte, sousedé, kdo ještě neodevzdal dávku?“

Rozesmátá Markéta mu předala zakrytý košík s vyzývacím pohledem. Přistoupil na její hru a nasadil přehnaně přísný výraz:

„Markéto, jenom jedna husa?“

Markéta se zhoupla v bocích a svůdně si olízla horní ret. „Nevím, jak se to stalo, rychtáři, ale ty ostatní mi uplavaly po potoce neznámo kam!“

Rychtáře překvapila živočišná reakce jeho těla, ale nedal to znát a raději ustoupil z dosahu jejího kouzla. *To je ale*

*potvora, ta Markéta.* A ona, dobře si vědoma moci své ženskosti, pohodila hřívou barvy zralého obilí a kočičí chůzí uvolnila místo dalšímu v řadě.

Pohledná usměvavá Zuzana podává rychtáři malý soudek. Ten nechce dát najevo, že ho Markéta vyvedla z míry, a přehnaně komisně říká:

„Nestydíš se, Zuzano, jenom jeden soudek medu?“

Zuzana není taková koketa jako Markéta, ale o to víc má prořízlou pusou:

„Nebudeš mi to věřit, rychtáři, ale uletěly mi včely!“ Nasadila výraz, jako že jí opravdu uletěly včely, čímž rozesmála celou řadu sousedů. Markétin provokativní smích byl slyšet ze všech nejvíc.

Přistoupila Eliška, ta se neusmívá, do očí nepodívá. Podávala košík plný vajíček. Brun jej beze slova převzal. S Eliškou se nedá žertovat, je už od dětství uzavřená do sebe, vždycky se dívá vystrašeně a zároveň skoro provinile. Štíhlá jako proutek, kaštanové lesklé vlasy se jí neposlušně derou zpod čepce, s nikým nepromluví, hlavu sklopenou. Vždycky byla jiná, málokdy se družila s ostatními, vystačila si sama.

Ženské si ji prohlížely se závistí, *má zase nové šaty.* Dokud žila v nejchudší chatrči, měly ji tak nějak radši. Kolikrát jí pomohly, darovaly jídlo nebo obnošené šaty. Byla jim vděčná a ony mohly být hrdé na svoji laskavost a dobrotu. S jejím příchodem na Jakubův statek se to změnilo. Už nepotřebovala jejich pomoc, a přestože zůstala skromná, nepřály jí bohatství, ovšem žádná z nich by si to nepřiznala ani sama sobě.

Markéta věděla, tak jako všichni, že víc než třetina vozu, který tu stál připraven k odjezdu na hrad, jsou výdobytky z Jakubova statku. Přesto si neodpustila rýpnutí a ozvala se hádavým hlasem:

„A Elišce nic neřekneš? Ta nese jenom pár vajíček!“

„Asi jí ty ostatní vypil tchoř, že?“ odpověděl rezignovaně rychtář a gestem popohnal ženské. Není čas na plané řeči, ještě několik osadníků čeká v řadě.

Eliška nečekaně zaútočila jako divoká kočka. Strčila do Markéty.

„Co se o mě staráš, Markéto, o sebe se starej, však máš horší hřích!“ Markéta nečekala útok a upadla na zem. Hned byla na nohou a se zuřivým výrazem se rozběhla proti Elišce, chytila ji za vlasy a prudce šklubla. Eliška, ochromená bolestí, stála jako přimrazená. To už Zuzana chmátla rozlícenou Markétu zezadu za tuniku, až ji roztrhla. Eliška se mezitím vzpamatovala, prudce se otočila a zaryla Markétě nehty do krku. A už byly všechny tři v klubku na zemi. Ozýval se ženský vřískot a nadávky.

To velmi zaujalo mužské osadníky a začali rozvášněně ženské povzbuzovat. Také děti zanechaly hry a vykukovaly za sukněmi matek. Nebylo to pro ně nic výjimečného, rvačky se tu občas semlely. I z domu to znaly, nejeden táta právem silnějšího občas mámě ušetřil nějaký ten strkanec. Jen malý Jan to měl jinak, jeho máma pravidelně bila jeho otce, ačkoliv byla dvakrát menší než on. Ale tahle bitka, to bylo lepší než hra v potoce. Dětem zasnítily oči, už i jim někde v hloubi dřímala pudová přitažlivost násilí.

Rychtář sice uvítal zpestření, ale věděl, že musí zakročit.

„Ženské jedny zpropadené, tak už dost!“ Podíval se přes potok ke kovárně po Merhlinovi, i jeho ženské hlasy vylákaly ven, jak s pobaveným výrazem sledoval bojující dračice. Sluší mu to, samolibě se usmívá, všechny tři divoženky zná víc než důvěrně. Brun se zamračil. *Však já vím, bratříčku, kdo je původcem rozbrojů mezi ženskými.*

Bojovnice byly od sebe odtrženy, vydýchávaly vztek a sčítaly škody. Odcházely ke studni, to se přece ještě musí dořešit! Eliška utírala slzy, Zuzana si tiskla na prsa roztržený živůtek. Markéta hrdě za povyku chlapů nechávala za sebou



vlát poničené šaty, *jen se dívejte!* Šatů je škoda, lepší nemá a dá to práci, než je opraví, ale tahle chvíle ženské převahy jí za to stojí. Koukne po Merhlinovi, ano, dívá se, určitě už lituje, že ji tak rychle vyměnil za jinou. Merhlin si všiml jejího pohledu a zmizel v kovárně.

Děti vytušily, že zajímavá podívaná ještě neskončila, a běžely se rychle ukrýt za studnu.

U studny se Markéta rozkročila proti Elišce: „Ty falešnice jedna, a ty jsi bez hřichu? Myslíš, že nevím, že jsi byla v noci u Merhlina v kovárně?“

Eliška neztratila nic ze své bojovnosti: „Byla, no a co? Ty jsi tam chodila do včerejška. A kdyby ti to tvůj Oldřich nezatrl, chodíš tam doteď.“

Už zklidněná Markéta si pohladila hýždě a sykla bolestí: „Zatrl. Ouvej. Moje *zachule* je samý šrám ještě dnes.“

Zuzaně najednou přišlo Markéty, Elišky i sebe skoro líto: „Ale tak, nebudeme se přece hašteřit, Merhlina pro sebe stejně žádná mít nebudeme.“

„Však já vím, že nejsem ani první, ani poslední,“ vztáhla Eliška k Markétě ruku. Ta ji přijala, všechny vnímaly ten moment ženské solidarity.

V Elišce se najednou probudila rozverná nálada: „Ještě že můj Jakub v noci tvrdě spal!“

Ženy se zasmály, spojené tajemstvím. Tajemstvím, které zná celá osada, jak už to tak s tajemstvím bývá.

Zuzana využila spiklenecké atmosféry a zvědavě koukla na Elišku:

„A jak jste s Merhlinem daleko? Jestlipak jsi už dostala klíč?“ Vesele vytáhla zpod šatů hranatý železný klíč a v napřážené ruce přes okraj studny se jím hrdě pochlubila kamarádkám.

Eliška nezůstala pozadu: „Aby ne!“ Najednou měla v ruce svůj klíč a přeložila ho přes Zuzanin. Skoro současně přidala ten svůj i Markéta.

Kovový zvuk tří zkrížených klíčů se odrazil od kamených stěn studny a na vodní hladině se objevil jejich odraz. Magický okamžik zasáhl všechny tři.

Moment zvláštního souznění přerušil dětský hlásek: „Júú. Klíče!“

To jedno z dětí už nevydrželo v úkrytu a vystrčilo hlavu. Ženy se s úlekem otočily a uviděly, jak se nad roubením studny objevuje jedna dětská hlava za druhou.

„Naše Bohdana má taky takový. Ale schovává ho před tátou.“

„To je toho, my máme doma tři! Jeden sestra Johana, druhý sestra Zdislava a třetí máma.“

„Já bych taky takový chtěla!“ Holčičky se překřikovaly. „Já taky, já taky!“ Nejstarší chlapec je poučil: „Ty hloupá, to si musíš počkat!“

Byla to Markéta, kdo se první vzpamatoval: „Jedeš! Haranti zvědaví! Už ať vás tu nevidím!“ Všechny tři se rozběhly za dětmi a ty s výskotem a smíchem zmizely v houští u potoka. Málem porazily Žofii, která spěchajíc k rychtář tiskla v podpaží kdákající slepici. Je poslední, dohání zpoždění.

„Koukejte, Žofie nese jen jednu slepici! Že by se jí do kurniku dostala liška?“ Vyprskly smíchy. Žofie to dobře slyšela, ale neotočila se, jen rozmrzele mávla rukou. Nechtělo se jí zbavovat ani té jedné slepičky, každé vajíčko se počítá a ona má na krku klubko dětí.

Rozesmátá Zuzana kývla bradou směrem k Žofii a s vážnou tváří prohlásila: „Ta prý má úplně první Merhlinův klíč. Už hodně dlouho. A prý ho pořád nosí pod suknicí.“

Osadou se znovu rozezněl smích udobřených žen.

\* \* \*

Rychtář se rozhodl, že ještě než odveze dávky na hrad, promluví s Merhlinem. Spěchal za ním do kovárny. Musí mu domluvit, takhle to dál nejde. Zůstal stát ve dveřích a zatím nespátřen se zadíval na bratra.

Při práci byl soustředěný, jako by obklopený zářivou aarou. Snad to způsobuje zář výhně, snad je to Merhlinovo vnitřní světlo. Tak září bytostí, co znají důvod proč žít. Brun od něj nemohl odtrhnout zrak a skoro zapomněl, že ho přišel napomenout. Chvilí trvalo než si ho Merhlin všiml. A když se na něj široce usmál, Brun už docela ztratil agresivní náladu a musel se do přisnosti nutit.

„Merhline, zase se kvůli tobě ženské hádaly, už jsem tě několikrát varoval! Věř mi, že kdybys nebyl můj bratr, dávno tě potrestám!“

Kovář odložil kladivo a chytil svými tlapami bratrova ramena.

„No tak, bratříčku, snad bys mi nezáviděl trochu potěšení!“

Rychtář setřásl jeho ruce a vzal z perlíku nedokončený velký klíč.

„Potěšení s děvčaty si klidně dopřej, dokud tě některý z chlapů neutopí v potoce! Ale s těmi klíči to musí přestat! Takhle plýtvat vzácným železem! Máš rozum? Proč to děláš?“ mával mu klíčem před očima.

Merhlin klíč vzal a něžně ho pohladil: „Proč? To bys nepochopil. Rád se pobavím, ale zamilovaný jsem nebyl do žádné z nich. Daruji jim aspoň takový symbolický dárek, z vděčnosti za to, že mi odemknuly své...“ s nevinným úsměvem si položil dlaň do slabin a potom, jako by si uvědomil svůj omyl, rychle ji přemístil na hrud': „... srdce!“

Rychtářovi zacukaly koutky a málem se rozesmál nahlas. Ale zachoval si zdánlivou přisnost, dokonce zvýšil hlas: „Jsi nezodpovědný blázen. Toho by se náš prapradědeček Merhlin nenadál, když zakládal tuto osadu, že mu tady z toho jednou uděláš hampejz!“

Merhlinovi došla trpělivost: „Ty mi budeš kázat? Zrovna ty? Myslíš, že nevím, že obšťastňuješ samotnou paní z Holštejna?“

Rychtář zůstal jako přimražený. Netušil, že jeho tajemství zná někdo jiný než on a paní Barbora. Hlavou mu šly děsivé představy, co by následovalo, kdyby se to prozradilo.

„Psst! Nekřič, blázne! Asi mi neuvěříš, když ti řeknu, že to nedělám dobrovolně.“

„A tak to ti zase docela rád věřím.“

Merhlin znal pověst, která paní Barboru provázela. Rád se toulal v okolí a sám jednou viděl bratra s paní pod skálou u Rasovny a došlo mu, jak se věci mají. Neřekl o tom živé duši, ale teď si vychutnal bratrovy rozpaky. Tady mu káže, a sám má černé svědomí.

„Jen jsem dosud neznal tvůj vkus, bratře! Tolik mladých pěkníček máš v osadě, ale ono je to asi s hradní paní vznešenější, co?“

Rychtář se ošival, ale rozhodl se být upřímný: „Je pravda, že si pokaždé báječně užiju. Ta ti umí věci,“ povzdechl si, „a ještě za to dostanu odměnu.“

„Takže nechceš, aby to skončilo!“ strčil do něj s úsměvem Merhlin.

„Chci, ale mám strach ji odmítnout.“ Brun se posadil na dřevěný špalek a dal si hlavu do dlaní. „Ještě větší strach mám, že na to pan Vok přijde. Jsem v pasti. Jestli mě hodí do Lidomorny paní nebo pán, vyjde to nastejno.“

Merhlin si jeho starosti k srdci nebral: „Nestrachuj se, bratře, kdo má viset, ten se neutopí!“

Rychtář ustaraně odcházel a bratrův veselý smích ho provázal až k potoku. Tiseň mu sevřela útroby a sliboval si, že s tím musí něco udělat. Takhle se nedá žít.

---

## Současnost

Bára nastoupila na Staré Osadě do autobusu. Dnes měla krátkou školu, ještě se stihnou s Romanem potkat. Zhruba za čtyřicet minut bude v Jedovnicích. V novém domově si už zvykla, ale nesnáší to cestování. Dokud žila v Brně u babi Alžběty, bylo to všechno jednodušší. S babi bylo vůbec všechno jednodušší. Už jen její blízkost znamenala jistotu.

Už někdy ve školce Bára pochopila, že na maminku se prostě nedá spolehnout. Alena tak nějak vlála životem, neukotvená, ublížená, věčně hledající. Dodnes je přesvědčená, že celý problém vězí v jednom: Najít chlapa, který by se o ni postaral, protože přesně to si ona přece zaslouží. Otestovala jich fakt dost. Tak snad Radovan už bude poslední.

Alenu v její vypočítavé životní filozofii aktivně podporovala tetička Drahuše, sestra jejího otce. Výstřední a sobecká osoba s dravým, útočným sexappealem pro ty, co preferují XXXL tvary. Celý život parazitovala na mužích, kteří podlehlí jejímu šarmu. Můj favorit musí být atraktivní hlavně finančně, říkávala. Prezentovala to jako jediný možný způsob života chytré ženy. Pro Alenu vždycky byla velkým vzorem, zato Bára ji bytostně nesnášela. Kdykoli se Drahuše objevila, mizela co nejdál. Intuitivní bázeň a nevysvětlitelný odpor k té ženské by se skoro daly nahmatat.

Autobus příjížděl do Křtin a Báře se otevřel pohled na monumentální Santiniho barokní chrám. Jako pokaždé se jí zatajil dech nad tou krásou. Mohli by sem s Romanem v sobotu navečer zajet na kolech, poslechnout zvonohru. Sáhla do kapsy pro mobil, zkontrolovat esemesky. Hmm, nenapsal. Má se mu ozvat sama? Za pár minut vystoupila v Jedovnicích na městečku a málem do něj vrazila.

„Můžeš chvíli? Trochu jsem tvořil,“ poklepal rukou na notebook, který svíral pod paží. Bára se překvapeně usmívala, nečekala ho tu a viděla ho moc ráda. Roman se trochu rozpačitě dotknul jejích vlasů.

„Moc ti to sluší,“ zašeptal a mrknul na ni. To jeho mrknutí Báru vždycky dostalo. Uměl to tak drze a zároveň mile. A vypadal při tom neodolatelně sexy!

Bydleli sice pod jednou střechou, ale doma se moc nepokávali. Zpočátku, když se Bára přistěhovala do jejich vily, se jí dokonce cíleně vyhýbal. Nechtěl navazovat přátelství, které by nejspíš za pár týdnů skončilo. V bytě strejdy Radovana se střídaly prsaté múzy rychleji, než si je stačil zapamatovat. Ovšem žádná z nich neměla tak hezkou dceru. Bára se mu líbila víc, než byl ochotný připustit. Zakázal si na ni myslet. Nechtěl riskovat, že mu za chvíli zmizí ze života, až bude strejda Radovan zase revitalizovat harém. Nakonec do toho stejně spadnul. Bára se spřátelila s dědou Josefem a začala mu pomáhat s úklidem. A protože Roman dědovi zase obstarával nákupy, párkrát tam na sebe narazili. Bára s údivem zjistila, že ten mlčenlivý kluk umí chytře a zábavně mluvit a Roman překvapeně kvitoval, že holka může být krásná a vtipná zároveň. Byl to jeho nápad, aby nadále plánovali pomoc pro dědu společně. Čistě z praktických důvodů, jak to s nevinným kukučem Báře vysvětlil.

Josef by za svého vnuka dýchal, považoval ho za to nejlepší, co z jeho potomstva vzešlo. A bezprostřední milou Báru nebylo těžké si oblíbit. Rád si s nimi povídal, byly to vzájemně obohacující chvíle. Byli pro něj jako živá voda. Smáli se společným věcem a smáli se skoro pořád. Josef se koupal v jejich smíchu a připadal si o dvacet let mladší. Dvakrát třikrát týdně se u něj navečer zastavili. Někdy jen předali nákup, ale občas zůstali na příjemnou hodinku. Bára uvařila voňavý čaj nebo otevřeli lahev dobrého vína.

Tak se nenásilně rodilo něžné přátelství. Roman zahodil původní opatrnost a naplno prožíval vyvíjející se vztah. Byl zamilovaný, ale přiznal to jen sobě. Bára to samozřejmě věděla, to holky přece poznají. Užívala si to jiskření a letmé doteky. Snila o lásce jako malá holka. Nakonec taková malá holka pořád byla. Žádnému klukovi zatím nedovolila víc než polibky a mazlení, takže byla k nechápavému úžasu kamarádek ještě panna. Mám prostě blok, vysvětlovala. Z toho, co musela vyslechnout a někdy bohužel i uvidět, když máma přijímala pánské návštěvy. Ovšem nyní už opatrně připouštěla, že by to možná šlo odblokovat...

„Sedneme si do cukrárny, ukážu ti, co jsem napsal,“ jemně ji postrčil Roman, „zvu tě na horké maliny. Ale mám podmínku,“ dodal, když uviděl, jak se Bára mlsně zatvářila, „napíšeš se mnou celou jednu kapitolu!“ Bára přikývla, byla zvědavá a těšila se. Když si Roman zvolil téma své bakalářské práce a začal k němu shánět informace, povídali si o tom s dědou. Byla tenkrát u toho. Nestačila se divit, co o středověku všechno vědí a jak poutavě o něm dokážou vyprávět. Nakazili ji svým entuziasmem.

Když jí pak navrhl, aby si s ním udělala výlet na kolech do Rakoveckého údolí, neváhala ani chvilku. Na místě, kde tým archeologů vykopal a posléze zakonzervoval zaniklou osadu, je pohltil genius loci.

A právě tam se jí to poprvé stalo. Zmizelo šest set let a ona spatřila osadu Bystřec plnou života. Viděla docela zřetelně její obyvatele a znala jejich jména. Hlasy neslyšela, přesto věděla, co si povídají. Najednou se jí začal v hlavě odvíjet příběh dávných osadníků. Příliv inspirativních myšlenek ji zaskočil. Překotně je sypala na Romana. Byl z toho úplně vedle. Byla to opravdu jen neuvěřitelná náhoda, že se její a jeho verze nápadně shodovaly? A od té doby patřila většina jejich myšlenek holštejnskému panství v době vrcholného středověku.

\* \* \*

Alžběta velmi brzy poznala, že dcera zdědila sobeckou a arogantní povahu po svém otci. Když vyčerpala všechny výchovné možnosti, musela připustit, že víc udělat nedokáže. Bolelo to. V zájmu zachování vlastního zdravého rozumu nakonec na výchovu rezignovala a jen zdálky sledovala, jak si její holčička komplikuje život, a modlila se, aby brzy přišla k rozumu. Dávala si za vinu, že selhala ve výběru partnera.

Byl tenkrát prostě neodolatelný. Slušelo mu to z celé kapely nejvíc. Všechny do něj byly zamilované. Ale vybral si ji, Alžbětu. Byl hezký, zábavný, a jak se uměl smát! Jakmile přišlo dítě a on měl přijmout zodpovědnost za rodinu, smál se raději někde jinde. Kvůli maličké Alence se snažila vztah udržet. Věřila, že se její táta časem umoudří.

Byla unavená. Věcnými přesčasy a nočními službami bojovala proti permanentnímu nedostatku peněz, které on utrácel za holky a chlást. Nechtěla dcerku připravit o tátu. Malá Alena otce nekriticky milovala a matce zazlívala nedostatek pochopení. Nerozvedla se ani tehdy, když vybral ze společného účtu jejich železnou rezervu. Nikdy se nedozvěděla na co. Jeho obhajovací mechanismy fungovaly velmi efektivně. Vždycky ho vzala na milost. Sama nedokázala předat dceři radost ze života a fantazii. To byla deviza, kterou mohla získat jedině od něj. Dopřála jí to, nechtěla ji vychovávat jen ve své pragmatické upachtěnosti. Nedomyslela, že jej jako vzor přijme se vším všudy. S bohémskou vlající duší a naprostou absencí zodpovědnosti.

O jeho nevěrách věděla. Nijak se tím netajil, nestála mu za to. Bolavou duší si léčila s kamarádkou u vína. Kupodivu to fungovalo líp než slzy. Věrčin černý humor jí pomáhal. Každou milenku ocejšovala zlomkem. Čítatel představoval věk, jmenovatel velikost poprsí. Věrka totiž učila matematiku na základce. První číslo bývalo vždycky menší než Alžbětino, druhé naopak.



Stejně nakonec zdrhnul za jednou ze svých inspirací označenou zlomkem 22/4. Vyčerpané Alžbětě se ulevilo. Přesto trvalo dlouho, než jí bylo na světě zase hezky. Musela si to zmoudření protrpět, tak to přece chodí.

Aleně bylo necelých čtrnáct, když jí táta bez vysvětlení zmizel ze života. Dodnes jí nepřestal chybět. Matce to nikdy neodpustila. Nemohla svého báječného tátu pošpinit vinou. Když po pár měsících intenzivního života s mladou přítelkyní jeho srdce odmítlo nechat se dál přetěžovat, vyčítala Alžbětě jeho smrt.

Nešťastná a ukřivděná se bránila rebelstvím. Alžběta bezmocně prožívala její temné období. Z kadeřnického učiliště zběhla ještě před vyučením a utekla s podivným týpkem do squatu. Naštěstí brzy zjistila, že nepohodlí a špína není nic pro ni, a opustila svou lásku s lehkým srdcem. Pak nějaký čas s partou „zlaté mládeže“ vymetala diskotéky a bary. Ve společnosti synáčků zbohatlíků byla ve svém živlu. Díky jejímu vzhledu a přitažlivosti se vždycky našel někdo, kdo za ni platil. Chodila domů jen spát, a to ještě sporadicky. Koketovala s lehkými drogami a nabyla přesvědčení, že všechno je tu kvůli ní. Určitě neplánovala zkazit si život mateřstvím. Když zjistila, že je těhotná, aniž by věděla s kým, a na jakýkoliv zákrok je pozdě, automaticky přijala péči své matky.

Alžběta se snažila nic nevyčítat, byla ráda, že má dceru doma, a těšila se, že bude babička. Alenino bezproblémové těhotenství a porod jí dal na chvíli iluzi, že bude zase dobře. Nádherná zdravá holčička obě sblížila. Vypadalo to, že se Alena srovná, ale ještě než skončilo šestinedělí, vrátila se ke svému způsobu života. I po porodu vypadala jako křehká víla. Vzbuzovala v mužích ochranný instinkt a dokázala si z houfu ctitelů pokaždé vybrat trubce, který jí platil byt a náklady. Luxusní dovolené byly standardem a k její cítnutno přiznat, že občas na ně brávala i dcerku.